Published and distributed under permit (No. 731), authorized by the Act of October 6, 1917, on file at the Post Office of Jersey City, New Jersey. — By order of the President, A. S. BURLESON, Postmaster General.

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРҐАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ | РІК XXIX. | ЧИСЛО 56. | ДЖЕРЗИ СИТІ, Н. ДЖ., СЕРЕДА, 9-го МАРТА, 1921. | VOL. XXIX. | No. 56. | JERSEY CITY, N. J., WEDNESDAY, MARCH 9, 1921. | THREE CENTS

Аліянтські премієри видали наказ вислання війск до Німеччини.

ПЕРЕҐОВОРИ В ЛОНДОНІ РОЗБИЛИСЬ І АЛІЯНТСЬКІ ПРЕМІЄРИ ВИДАЛИ НАКАЗ СВОЇМ ВІЙСКАМ НАД РЕНОМ УВІЙТИ ДАЛЬШЕ НА НІМЕЦЬКУ ТЕРИТОРІЮ.

Для покарання Німеччини аліянти займуть німецькі міста Рурорт, Дуїсбурґ і Дісселдорф.

ЛОНДОН, 7. марта. (Есосієйтед Прес). — **Аліянтські війска увійдуть завтра (у второк) до Німеччини, згідно з постановою аліянтів завдати Німеччині кари за невиконанне її зобовязань в справі відшкодовання.**

Сю постанову оголошено нині урядово.

Наложенне кар на Німеччину за несповненне її зобовязань в справі відшкодовання порішено сьогодня пополудни.

Коли Німці вийшли з конференції сьогодня пополудни, премієри британський, французький і бельґійський вислали телеґрами із зазивом щоби окупаційні війска тих держав сейчас заняли німецькі міста Рурорт, Дуїсбурґ і Дісселдорф.

Німецькі делеґація вернеться до Німеччини завтра (у второк). Її члени заявили по конференції, що вони не мають права робити дальших предложень, та що вони жалїють з приводу можливости висилки аліянтських війск до Німеччини.

Аліянтські премієри звернулись до маршала Фоша і до полевого маршала Вилсона (Британця), щоби порозумілися в справі переведення спільної акції при вмаршу аліянтських війск на територію Німеччини, а потім видали свої інструкції.

Завтра (у второк) аліянтські представники ще раз зберуться для обговорення кар, які накладають на Німеччину.

Як розбились переговори між аліянтами і німецькою делеґацією.

ЛОНДОН, 7. марта. — Зриваючи переговори над справою німецького воєнного відшкодовання аліянтам, британський премієр Давид Ллойд Джордж сказав до німецької делеґації:

— Предложення такі як ми сьогодня чули від Вас, не є жадною полагодою. Вони є лише для викруту і для відложення полагоди. Із жалем мусимо Вас повідомити, що ми рішили, що наші постанови мусять бути виконані сейчас.

Німецький міністер заграничних справ, др. Валтер Сімонс, тоді сказав:

— Як треба, щоби я подав коротеньку заяву у відповідь на Ваші слова, позвольте, що я на хвильку відійду з членами нашої делеґації порадитись!

— Дуже радо! Як довго хочете радитись? — відповів Ллойд Джордж.

— Якої чверть години! — сказав др. Сімонс.

Потім Німці відійшли з конференції. Була тоді шеста година вечером.

Коли Німці вернулися зі своєї наради, др. Сімонс повідомив аліянтських премієрів, що німецька делеґація просить ще о маленьку проволоку в порішенню справи, аби вона могла ще раз порозумітись зі своїм правительством в Берліні.

Але аліянтські премієри відкинули сю просьбу.

Ллойд Джордж сказав, що предложення німецькі були не тільки не можливі до приняття, але що за 4 дні перерви німецька делеґація у своїх предложеннях не зробила жадної зміни в користь аліянтів, отже годі сподіватися зміни і по другій перерві.

Кари, які аліянти хотять наложити на Німеччину, проголосив був німецькій делеґації британський премієр ще минулого четверга, перед 4-дневною перервою, яку їй оставлено для порозуміння з правительством в Берліні.

Сі кари є такі:

1. Аліянтські війска займуть міста Дуїсбурґ, Дісселдорф і Рурорт, в промисловій части Німеччини, поза рікою Реном.

2. Кожда аліянтська держава наложить на німецький імпорт (на товари ввожені з Німеччини до аліянтських держав) таке мито (цло), яке вона вважати-ме за відповідне.

3. Над рікою Реном буде створена митова (цлова) границя під алінтською контролею.

Ллойд Джордж потім сказав, що він мусить признатись, що з німецькою делеґацією не міг дійти навіть в приближенню до порозуміння.

Він додав:

— Поки не дістанемо таких предложень зі сторони Німеччини, які означати-муть постійну полагоду, поти не може бути мира!

Др. Салтер Сімонс сказав був аліянтським премієрам, що німецька делеґація відкидає відшкодованне в сумі 226 біліонів долярів, яке уложили були аліянтські „експерти" в Парижі 29. січня с. р., а натомісць предкладає тимчасову полагоду на протяг перших 5 літ, почім справу порішила би друга конференція для остаточної полагоди.

ЛЛОЙД ДЖОРДЖ ПОВІДОМЛЯЄ ПАРЛЯМЕНТ ПРО ПОСТАНОВУ ВИСЛАТИ ВІЙСКА ДО НІМЕЧЧИНИ.

ЛОНДОН, 8. марта. — Британський премієр Ллойд Джордж сьогодня вечером говорив в палаті громад про переговори у справі німецького воєнного відшкодовання аліянтам.

Він сказав, що вже видано наказ аліянтським війскам над рікою Реном, щоби заняли надренські міста Рурорт, Дисбурґ і Дісселдорф.

Інструкції, казав він, передано вже французькому головному командантови Фошеви сьогодня вечером, а рівночасно вислано вже також телеґраму із „Сейнт Джеймс Пелес" з наказом заняти сі німецькі міста завтра.

Британське міністерство війни видало наказ, щоби відділ англійського війска над Реном заняв німецьке місто Дісселдорф.

В наступі на німецьку територію візьмуть участь британські, французські і бельґійські війска, **але американські війска не рушаться з місця.**

В занятій аліянтами німецькій території вже тепер находиться 90.000 французького війска, 20.000 бельгійського і 8.000 англійського.

Коли би прибула резерва, то се число значно збільшилося би.

ЗЕЛІЗНИЧА ЮНІЯ ПОБІДЖАЄ ПЕРЕД ФЕДЕРАЛЬНОЮ ЗЕЛІЗНИЧОЮ РОБІТНИЧОЮ РАДОЮ.

ШІКАҐО, 7. марта. — Федеральна зелізнича робітнича рада видала рішенне в справі Ері Рейлровд Ко., котру пізвали її робітники за нарушенне їх прав. Рада рішила, що компанія дійсно нарушила ряд законів та розпоряджень. Зелізниця нарушила розпорядок ради про робітничу заплату. Найтяжщим нарушенням було те, що зелізниця не послухала суду, котрий приказав її привернути давну робітничу заплату. Межи инчими провинами є те, що зелізниця відтягала своїм робітникам, котрі плачені місячно, за чотири дні в лютім; що вона зменчила всім трекменам заплату до 30 центів на годину; що вона примушувала „трейн диспечерс" працювати по 7 день на тиждень за заплату, котру рада признала вистарчаючою лише за 6-дневу роботу.

Робітники уважають сю побіду за великий успіх, бо припускають, що зелізниця Ірі робила все в порозумінню з другими зелізницями, і колиб так рада признала була її поступованню правним, то другі зелізниці булиб пішли її слідами.

ОБІ СТОРОНИ ПРИЙМАЮТЬ ВМІШУВАННЄ ФЕДЕРАЛЬНОГО РОЗЄМНОГО СУДУ В СТРАЙКУ НА ПІВДЕННИХ ЗЕЛІЗНИЦЯХ.

АТЛАНТА, Джорджія, 7. марта. — Страйк робітників на зелізниці Атланта, Бермингем енд Атлентик Рейлровк іде дальше. Нині постановлено пустити перший поїзд, на машині котрого служить як машиніст один з директорів зелізниці мілионовий фабрикант заліза.

Іменем зелізниці, котра тепер находиться в руках ресівера, суддя Сиблей, котрий нею тепер заряджує, приняв посередництво федеральної ради розємних суддів, котрі мають на цили полагоджувати страйки.

Робітники згодилися на вмішанне сеї ради уже давнійше; вони навіть закидали зарядови зелізниці, що він не хоче згодитися на поставленне справи перед сю раду.

НАЙВИСШИЙ СУД ПРИЗНАЄ МІНІСТРОВИ ПОЧТ ПРАВО ВІДМОВЛЯЧИ ЧАСОПИСЯМ ПРАВО ВЖИВАННЯ ПОЧТИ.

ВАШІНҐТОН, 7. марта. — Найвисший суд рішив справу позову, внесеного часописею „Ди Милвокі Лідер" проти ґенерального постмастера (містра почт) за відобранне її права пересилати ґазету почтою. Суд рішив, що почтовий уряд відобрав ґазеті право вживати так званої „другої кляси", котра значно обнижує кошта пересилки друків, але не відобрав її права уживати почти, хоч міг і се зробити. Почтовий уряд мав право се зробити на тій основі, що згадана часопись не поступала (не писала) згідно з духом законів. Уряд Злучених Держав має право жадати сего на тій основі, бо позваляє пересилати часописи за низшу ціну, як се його коштує.

Двох суддів не згодилося з виводами більшости.

СОЦІЯЛІСТИ ХОЧУТЬ ПИКЕТУВАТИ БІЛИЙ ДІМ.

БОСТОН, 7. марта. — Спеціяльне засіданне виконавчого комітету соціялістичної партії подає до відома, що соціялістична партія думає пикетувати Білий Дім у Вашінґтоні, щоби вплинути на президента Гардінґа, щоби він дав амнестію Юдженови Дебсови та другим засудженим соціялістам.

Виконавчий комітет застановлявся також над пропозицією прилучення до Третого Інтернаціоналу в Москві. Комітет рішив предложити справу до порішення загальній конвенції партії, котра має відбутися дня 5. червня сего року в Дітройт. Комітет постановив також предложити сій конвенції справу приступлення до московської інтернаціоналки в 4 резолюціях:

Перша заявляється за тим, щоби соціялістична партія Злучених Держав внесла до Третого Інтернаціоналу просьбу о принятте її в члени на основі приняття всіх 21 точки, поданої московськими провідниками.

Друга заявляється за тим, щоби соціялістична партія Злучених Держав внесла до Третого Інтернаціоналу просьбу о принятте її в члени з тим, що партія застерігає собі повну автономію в справах членів, орґанізації та тактики, а також в справі програми та заяв, що тичуться виключно домашних справ.

Трета резолюція не говорить уже нічого про просьбу о прилученне до Третого Інтернаціоналу, а пропонує, щоби соціялістична партія Злучених Держав почала з соціялістичними партіями других народів акцію, зміряючу до орґанізації соціялістичного інтернаціоналу на основі внутрішної автономії національних партій та не вязання жадними формулами.

Четверта резолюція уважає цілью соціялістичної партії Злучених Держав побудувати могучу соціялістичну партію в сім краю і в тій цили партія має посвятити всю свою силу та енерґію. Доки сего не зробиться, так довго партія остає поза всякими межинародними орґанізаціями, хиба що партія колинебудь інакше постановить.

ШПИҐУВАЛИ ЗА РОБІТНИЧОЮ ЮІЄЮ ПРИ ПОМОЧИ ДИКТАФОНА.

ДІТРОЙТ, 6. марта. — Юнія електричних робітників відкрила, недавно, що до її льокалю вломився вломник, поломив двері та дески і забрав з каси 74 доляри готівкою. Однак кільком членам юнії відразу став підозрілий влом: чому вломник прийшов до бідної робітничої орґанізації, де він ніяк не міг сподіватися добре обловитися? Кілька днів пізнійше справа вияснилася: члени юнії відкрили, що цілю влому не була крадіж, але шпіонажа над юнією. Робітники відкрили, що в льокалю юнії заложено диктафон.

Диктафон або диктоґраф, се телефон, поправлений так, щоби переношений ним голос виходив дуже чисто при відбирачи; коли ще до того пересилач зробити дуже малим, тоді можна такий інструмент положити так, щоби його ніхто не завважав, під столом або деском в в гали або комнаті, де відбувається конференція або наради, і чоловік при відбирачи буде міг записати докладно слова, сказані на нарадах. Очевидно, пересилач мусить бути полученний дротом з відбирачем, а цілий інструмент з електричним током. Сей інструмент фіґурував дуже на розправах проти злочинців від року 1921).

Відкривши диктафон, робітники пішли за дротом і переконалися, що він кінчиться в одній комнаті, зараз почерез дорогу від льокалю юії. Коли увійшли до комнати, застали в ній при столі сидячого чоловіка з відбирачем при вусі, як записував те, що чув з конференції, котра відбувалася тоді в галі юнії. Робітники кажуть, що сей чоловік наймлений одною компанією, котра дуже остро виступає проти зорґанізованих робітників.

ЗА КАТАСТРОФУ В ПОРТЕР ОБЖАЛОВУЮТЬ МАШИНІСТА І ПАЛЯЧА.

ВАЛПАРАЙЗО, ІНДІЯНА, 5. марта. — Коронер Портер Кавнті, котрий провадив тимчасове слідство в справі катастрофи коло Портер, в котрій згинуло 37 осіб, складає вину за катастрофу на машиніста та паляча льокомотиви зелізниці Мишиґаської зелізниці. Кількох свідків зізало, що сиґнали на перехрестю були наставлені так, що сей поїзд мав задержатися. Обох робітників арештовано і випущено на волю по зложенню кавції в сумі 5.000 та 3.000 долярів.

Обжаловані подають на свою оборону, що перехрестє, а котрім случилася катастрофа, є правдивою лапкою на людий, та сиґнали уставлені так близько перехрестя, що поїзду на час здержати не мож.

РОЗПРАВА НАД КРАДЕЖЕЮ НА ПОЧТІ.

ДЕНВИЛ, (Ілинойс, 6. марта. Велика лава присяжних судів має завтра почати розглядати справу крадежи на почті. Розправа буде передовсім відноситися до Ґая Кайла, котрий давнійше був проповідником, а в котрого домі найдено 100,000 долярів готівкою, походячих з вкрадених на почті гроший.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

Великі селянські повстання на Україні.

ЗЕЛІЗНИЧИЙ РУХ МІЖ КИЄВОМ І ОДЕСОЮ ПЕРЕРВАНИЙ.

Повстанчий рух шириться теж і на Московщині.

ВАШИНҐТОН, Д. К., 8. марта. — Відомости, які наспіли сьогодня з Росії, запевняють, що революційний рух шириться по цілій Росії.

На Україні повстанчий рух триває безупинно від шести місяців.

Від шести тижнів перервана комунікація між Одесою і Києвом.

В північному Кавказі, на Кубані, повстали українські козаки проти советської влади.

В ґубернії Вологодській вибухло теж селянське повстанне. Таксамо долина ріки Волги обнята селянськими повстаннями.

Повстанчий рух поширився також на ґубернії: Самарську, Саратівську і Тамбовську.

Селянські повстання в Росії і на Україні.

КАЖУТЬ, ЩО РОСІЙСЬКИЙ ПОВСТАНЕЦЬ АНТОНОВ СПІВДІЛАЄ В УКРАЇНСЬКИМ ПОВСТАНЦЕМ МАХНОМ.

Савінков заповідає великі повстання в Росії сього літа.

ЛОНДОН, 7. марта. — Тутешній дневник „Таймс" одержав телеґраму з Варшави, яка доносить, що селянські повстання вибухли в ґуберніях: Тамбовській, Вороніжській і Курській під проводом Антонова, бувшого полкового команданта червоної армії.

Борис Савінков, голова Російського Національного Комітету, запевняє, що Антонов співділає з отаманом українських повстанців Махном.

Савінков каже, що ті повстання є передчасні і большевики можуть їх здавити, але навіть як се їм тепер вдається, то нема сумніву, що літом вибухнуть великі повстання в цілій Росії. Успіх повстання залежить від того, чи „червона армія" дасться ужити большевикам проти селянських повстанців. Кінота є послушна большевицькій владі, але настрій серед піхоти „червоної армії" дуже занепав. Деякі дивізії в усякому разі не будуть воювати повстанців.

Далі сказав Савінков, що він не вірить, аби селянські повстанці вибрались на Москву і Петроґрад для скинення большевицького „правительства", але коли повстання поширяються по селах усеї Росії, так безперечно за ними підуть теж і міські робітники та викинуть большевиків.

Кронштад бомбардує Петроґрад.

ПЕТРОҐРАД ЗІДПОВІДАЄ НА ГАРМАТИ ГАРМАТАМИ.

Революційний комітет в Кронштаді домагається скликання установчих зборів і свобідної торговлі.

ГЕЛСІНҐФОРС, столиця Фінляндії, 7. марта (Есосієтед Прес). — **Революціонери бомбардують Петроґрад, а советські батерії: Сістербек, Ревоннена і Тарбовка відповідаючи, бомбардують Кронштанд.**

Доносить про се телеґрама, яку сьогодня одержано тут з Виборґа, в Фінляндії.

Кріпость „Красная Ґорка" (в Петроґраді) бере також участь, але ізза мраки годі пізнати, по чиїй стороні.

Доносять, що ґенерал Козловський, вожд повстанців в Кронштаді, вислав в пятницю ультимат до Петроґраду, накавуючи, щоби всі комуністи забралися з Петроґраду протягом трох днів, бо інакше він буде бомбардувати місто.

Всі кляси горожан в Кронштаді получилися в повстанню проти советської влади.

Революційний комітет, який опісля перемінено на тимчасове правительство, зорґанізовано без участи політичних партій. Всіх членів вибрано споміж моряків і робітників, котрі не звязані з політичними партіями.

Тимчасовий комітет оголосив програму, в якій домагається скликання всенародніх установчих зборів і свобідної торговлі.

МОСКВА КАЖЕ, ЩО УКРАЇНЦІ Є ЛІДЕРАМИ ПОВСТАННЯ В ПЕТРОҐРАДІ.

ЛОНДОН, 7. марта. — Сьогодня одержано з Москви слідуючу бездротну депешу:

Провідниками повстання в Петроґраді є: Петриченко, Яковленко і Савченко, батько Сергія Савченка, капітан Володимир Пурцев, інжинір Орешкін і бувший піп Путилін.

Хотяй Козловського вважано головним вождом повстання, він поправді головним вождом. Двох братів ґенерала арештовано в моряцькій школі в Петроґраді.

БОЛЬШЕВИКИ УЖИВАЮТЬ ХІНСЬКИХ ВІЙСК ПРОТИ РОСІЙСЬКИХ РОБІТНИКІВ РЕВОЛЮЦІОНЕРІВ.

Весь зелізничий рух в Росії спинений.

КОПЕНГАҐА, столиця Данії, 5. марта. — Російська совєтська влада зібрала в Москві хінські (китайські) війска.

Сю відомість подає кореспондент тутешньої часописі „Берлінґске Тіденде" з Гелсінґфорсу, столиці Фінляндії.

Він додає, що весь зелізничий рух в Росії спинений, окрім одної зелізниці, що іде з Москви до Томска в Сибірі.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893.
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays, at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911, under the Act of March 3, 1879.
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES.		ПЕРЕДПЛАТА.	
Three cents the copy.		Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign ond Jersey City Rates.		В Джерзи Сити і заграницею.	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На рік	$10.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", 83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

УКРАЇНСЬКІ ГРОМАДИ!

ОРГАНІЗУЙТЕСЬ ДЛЯ НЕСЕННЯ ПОМОЧІ СТАРОМУ КРАЄВИ!

ВІДСИЛАЙТЕ ЗБІРКИ СЕЙЧАС, І РАТУЙТЕ ГОЛОДНИХ, ХОРИХ, ВДІВ І СИРІТ!

ПОДАВАЙТЕ ДО ВІДОМА ЧЕРЕЗ ГАЗЕТИ, ЩО ВАША ГРОМАДА ЗРОБИЛА ДЛЯ РАТУНКУ РІДНОГО КРАЮ!

Московське шумовиннє та самостійність України.

Чи роблено коли якінебудь спроби, щоби поправити склад Комуністичної Партії (большевиків) України? Чи зроблено щонебудь в напрямі виключення з правлячої партії України московську та жидівську буржуазію? Чи зроблено щонебудь для заповнення сеї партії українськими робітниками та селянами, котрі буцімто мають бути правлячою клясою в совєтській Україні?

„Нова Доба", орган Української Комуністичної Партії, згадує про ріжні заходи зі сторони Російської Комуністичної Партії прочистити ряди своєї партії з усяких бюрократичних та буржуазних елементів, які часто попадали і попадають в правлячу партію ради хліба та наживи. Хто читає комуністичні часописи, котрі виходять в Росії, той бачить, як часто там містяться статті за прочищенням партії, той бачить, кілько енергії (та пороху) потрачує ся партія на боротьбу проти бюрократизму та деморалізації. Урядові справоздання чрезвичайки (надзвичайного революційного трибуналу) подають просто страшні цифри про комісарів, розстрілюваних за ріжні зловжитки.

Однак число сих розстрілювань не поменчається. Видно, всі зусилля Російської Комуністичної Партії до прочищення не на богато здалися. Через те й оклики за прочищенням партії лунають далі, як лунали до тепер.

„Нова Доба" пояснює причину неповодження сего чищення Російської Партії Комуністичної тим, що провідники партії беруться чистити партію бюрократичним способом, себто бюрократичні урядовці, котрі бачуть злу сторону партії, хочуть зреформувати її в той спосіб, що вони самі хочуть викинути непідходячих на їх думку членів партії. Такий спосіб до нічого не доводить, бо могучі проводирі партії все готові добачувати невідповідних членів серед неприхильного до них крила партії. В той спосіб, переслідування падуть звичайно не на дійсну буржуазію та бюрократію, себто не на тих, що поприставали до партії для джабу та наживи, але на найліпших членів партії, котрі партією дорожать, котрі хочуть її успіху, котрі хочуть направити всі її хиби.

Далеко успішнійшим в боротьбі проти бюрократизму та буржуазії в партії булоби здемократизовання, поробітничення партії, допущення в партійні ряди широких робітничих верств. Та сего не допускають російські централісти, котрі, захопивши власть в руки, бояться втратити її.

Так представляється справа в Московщині. А на Україні?

А на Україні ще гірше. „Тут цілком вільна рука всяким „діячам", — пише „Нова Доба". „Сюди з Росії висилається всякий негідний, забрудженний елемент, що являється небажаним в Росії, але якого не можна післати в чрезвичайку (перед надзвичайний революційний суд). Сюди стікаються „на кормлення" охочі до цього й спритні елементи; центральне начальство далеко, Україна край „контрреволюційний", не в ласці у начальства, отже роби що хоч; і що лютіше робити-меш, значить, старанніще працюєш для революції, значить, — „справжній комуніст"."

Отсе заллятте України всяким московським збродом, всякими „хабарниками, контрреволюціонерами, перефарбованими чорносотенцями, потайними експлуататорами, централістами, насильниками, злодіями, примітивними ультра-комуністами", — і вся та розпуста, моральний розклад і політична гидь, що розсілася на Україні під крилами Комуністичної Партії (большевиків) України, являється дальшим природним наслідком централістичної політики Москви супроти України.

Все те пояснює, з одної сторони, переслідування та чорносотенні нагінки на українство, а з другої сторони, неустаючу боротьбу українського селянства та робітництва проти „селянського та робітничого „правительства" України.

Воно й являється найкращим поясненням того зросту руху за самостійностю України, про котрий говорять всі свіжі імігранти з України, а до котрого пристають не лише самі українські селяни та робітники, але всі чесні елементи з неукраїнських народів України.

Пишіть до „Свободи", що робить Ваша громада: чи збирає поміч для Галицької України; чи уладжує віча, концерти, представлення. Напишіть також, як нічого не робить і подайте, чому. Дописи написані коротко, виразно, читко, по одній стороні паперу і на картках невеликих, будуть все поміщені впору. Довгі, нечиткі дописи, писані на великих картках паперу, мусять довго чекати своєї черги.

„ДЛЯ ПОЛЬЩІ ЧАС ПРАЦЮЄ".

(Від власного кореспондента).

Страх перед утратою Галичини промовляв в останніх часах дуже пророчисто з шпальт польської преси.

Краківський „Час", орган польських консерватистів, нарікає, що доси нема ніякого міжнародно-правного акту, який відступив би Галичину Польщі, і докоряє польському правительству, що воно доси в Найвисшій Раді такого акту не виєднало.

Варшавський „Роботнік", орган польської соціялістичної партії, хотів би забезпечити Галичину для Польщі тим, що коли-б Польща згодилася на автономію Галичини, тоді Українці лекше згодилися би на приналежність Галичини до Польщі.

„Ґазета Варшавска" і львівське „Слово Полске", органи всепольської партії, дуже остро нападають на соціялістичний орган за саму думку автономії для Галичини. Вони пишуть: Поляки під Австрією домагалися як найширшої автономії Галичини на те, щоби могти в ній будувати самостійне польське життя і приготовити відірвання Галичини від Австрії і прилучення її до Польщі. Так само Українці, коли-би дістали автономію Галичини під Польщею, використають її на те, щоб укріпитися і в слушній час відірвати Галичину від Польщі і прилучити до України. Тому на автономію Галичини Польща не сміє згодитися.

Замість автономії всепольські ґазети поручають дальше винищування україньского народу в Галичині. Вони кажуть: В галицькій справі **час працює в користь Польщі.** Доки Галичина знаходиться під окупацією Польщі, нема потреби спішитися з рішенням в галицькій справі. Тимчасом Польща має змогу винищувати в Галичині українське життя і перемінювати характер Галичини з українського на польський. Чим довше Польща матиме змогу се робити, тим ліпше. Треба старатися, щоби **час як найдовше працював для Польщі,** аж доки Польща так не скріпиться взагалі, як держава і зокрема в Галичині, що не потребуватиме нікого слухати і зможе Галичину задержати на все.

Так пишуть всепольські ґазети. Отже для Польщі доси час працював і треба, щоби працював далі. Значить, що Польща могла далі винищувати український нарід, як винищує його від чсу, коли дістала від держав антанти уповажненнє заняти Галичину: щоб могла Українців розстрілювати, вішати, мучити по тюрмах, віддавати в жертву пошестям по таборах для інтернованих, виставляти на голодову смерть українську інтеліґенцію, викинену з публичних урядів, руйнувати українські школи, оставляючи нарід без просвіти, поселяти на землях, які колись заграбали в українського народу польські дідичі, польських селян і тим польщити український край, словом, винищувати український нарід, так, щоб він на своїй землі став безсильним рабом Польщі.

Так на думку всепольських ґазет працює в Галичині для Польщі час, і треба старатися, щоби час так працював для Польщі як найдовше.

Очевидно, так думають усі Поляки, тільки не всі вважають за відповіднє так явно до сього признаватися.

В світлі сих отвертих слів польських ґазет найліпше видно, який злочин на українськім народі сповнили держави антанти, віддаючи Галичину на поталу Польщі.

Та Поляки миляться, коли думають, що час працює для Польщі. Той сам час засіває також в душі кождого Українця — від старця до дитини — таку ненависть до польської неволі, що колись, як та ненависть спалахне, горе Польщі!

Відень, 3. лютого 1921.

Д-р Михайло Лозинський.

З ДНЯ.

Вечеря Падеревського.

В середу вечером деякі Американці роблять в Ню Йорку, в готелі Астор, парадну вечеру в гонор відомого Падеревського, що був музикантом, потім „дипльоматом", а тепер... патріотом.

Приїхав він за протекцією для банкротуючої Польщі і зачинає від бенкету.

Кількох богатих Американців заплатить за вечерю Падеревському, від якої він зачне свою аґітацію. Буде обіцювати усім польські золоті гори, аби позичили Польщі гроша; дали кредит на будову і направу зелізниць в Польщі; на доставу бавовни до Польщі; та щоби дали їй політичне підпертє в її змаганню до воскресення великого середньовічного трупа.

При вечері алькоголю, відай, не буде, отже люди будуть самі потрясати головою над буріхатим „патріотом", але деякі може йому дещо обіцяють.

Може хто скаже до Падеревського:

— Я би вам доставив до Варшави льокомотиви і зелізничі вози, а навіть кораблі до Данціґа (кораблі не стають в Данціґу лиш недалеко в місцевости Пуцек), — але заплатіть готівкою!

— Се згори не можливе! — скаже Падеревський.

— Се хиба тому, скаже Американець, що як я не буду мати в Польщі зелізниць і кораблів з Польщі, то не зможу вивезти і привезти тих грошей, які ви мені заплатите?

Докладнійше про польські марки не будуть говорити, аби дуже не вразити „патріота", але неодин погадає собі, що ліпше доляри було післати голодним польським дітям у Варшаві аніж робити параду „патріотови" в Ню Йорку.

Марки і рублики.

Польські „гроші", марки, зійшли нінащо.

В Ню Йорку на грошевому торзі є тепер 800 польських марок за 1 доляра, але в Галичині дають ще більше. З галицьких сіл пишуть, що там Жиди приходять з міст і платять людям за доляри по 1000 польських марок і більше. Се найліпший знак, що там ніхто не вірить в Польщу.

Гуцули, зважаючи на вартість польських марок, назвали їх **шмарками.** Се Полякам не подобається, але близке до правди.

Зноваж селяни на Україні назвали большевицькі рублики — **срулики.**

Селяни на Україні вважають, що большевики то Жиди і тому большевицькі гроші називають „сруликами".

Ті **срулики** можуть зі **шмарками** покуматись, бо вартість їх подібна.

В Росії бохонець хліба тепер коштує 3.000 рублів, а паланицю можна дістати за тисячу рублів, і люди далі воліти-муть платити паланицями ніж грішми, бо паланиця все паланицею, а гроші летять в діл і стають шмарками або сруликами.

ДОПИСІ

ПРОСЬБА О ПОМІЧ

для сіл Добротвір, Стриганка і Тишиця, повіт Камінка Струмилова, Галичина.

Клифтон, Н. Дж.

Комітет, заснований при Тов. „Згода" в Клифтон, Н. Дж., звертається отсим до Родимців з повисше згаданих сіл із слідуючою просьбою:

Товариші і Товаришки!

Як нам відомо з листів, які дістаємо зі старого краю, в наших рідних селах господарять тепер Поляки. Приїздять також люди з краю і росказують нам, як то Поляки мстяться над українським народом; як позамикали школи, і як знущаються над нашими дітьми. В Українців забирають одежу, худобу, збіже і все, що чоловікови потрібне до життя, а як хто обстане за своє майно, то і здоровлє відберуть або і життє позбавлять.

Такі то тяжкі часи переживають наші Родимці в тих ляцьких руках. Товариші і Товаришки! Ми тут живемо в далекій країні на вільній землі Вашинґтона, і нам поводиться добре. Тож покажім своє щире серце до своїх рідних і поспішім їм з помочию, бо хто їм поможе, як ми забудемо за них?

Не дивімся на партії. Тут не о партії розходиться ані о жадну політику; тут треба ратувати життє наших рідних в старім краю, які простягають свої висохлі руки до нас і надіються від нас маленької помочі. І власне в справі такої помочі ми осьтут відкликуємось до всіх Родимців із згаданих сіл. Ми розкинені по всіх закутинах Америки й Канади, але можемо порозумітися в сій справі і можемо спільно подати поміч своїм рідним в старім краю.

На зборах, які відбулись 6. лютого, 1921, жертвували вже на ту ціль слідуючі:

По $25: Йосиф Давидовиг, Дмитро Грабинський і Михаїл Фалінський. По $10: Іван Хімка, Андрій Петрах, Стефан Куцах, Іван Куцах і Петро Давидович. Разом $125.

Хто би бажав близших інформацій в сій справі або вислати свою жертву, зволить написати на адресу секретаря Комітету:

IVAN CHIMKA,
132 Lake Ave., Clifton, N. J.

Іван Хімка, голова;
Йосиф Давидович, секр.;
Іван Куцах, касієр;
Петро Харко, містоголова;
Мих. Фалінський, з. секр.;
Стефан Куцах, заст. кас.

—o—

ПОМІЧ УКРАЇНСЬКОЇ ГРОМАДИ В СЕЙНТ ЛУИС, МИЗУРІ, РІДНОМУ КРАЄВИ. — ДНЯ 20. С. М. БУДЕ ТАМ УКРАЇНСЬКЕ ПРОТЕСТАЦІЙНЕ ВІЧЕ.

Сейнт Луис, Мо.

Наша громада в Сейнт Луис, Мо., ніколи не буда позаду але все ставала в ряди великої громади української. Ми збирали жертви на „Український День", збирали і для Укр. Нар. Комітету. Але що всі гроші, котрі були збирані для Укр. Народного Комітету, не були вислані до рідного краю, завдяки старим урядникам, ми тепер ті гроші, котрі були зібрані і лежали в „Лафаєт Банку", вислали так: до Чехо-Словаччини для Січових Стрільців $150; на Рідну Школу до Львова $50 та інвалідам до Львова $50. Отже ані оден цент не пропав.

На день 20-го марта с. р. ми стараємося скликати протестаційне віче, котре відбудеться в галі церковній при 1120 Долман Стріт, де будемо мати добрих бесідників Українців, а таксамо будуть представники міста Сейнт Луис; можливо, що буде й один із сенаторів стейту Мизурі. Тож, браття і сестри, міста Сейнт Луис і околиці! Прошу прийти як один, на то віче! Ви знаєте з листів, не так з ґазет, що діється в нашім рідним краю. Наші браття і сестри, батьки і матері віддали, що мали, а тепер простягают жебрачу руку до кого? До нас! Тож не час політикувати і казати, що „я вже дав 5 або 10 долярів", бо 10 долярів за оден вечір стратити не є ніщо, а там поміч, ще й яка!

Як Вам відомо, у нас є о. А. Уляницький, котрий, на мою думку, не жалує труду для добра громади в Сейнт Луис і старається, щоби то віче випало як найлучше, і щоб зійшлися всі як один, бо кождого болить одно і тосаме. **Чи здибався би хотяй оден чоловік, котрий би сказав: Я буду під польським або большевицьким кнутом?** Я не мишлю і з переконання знаю, що таких нема. Тож я ще раз напоминаю на день 20. марта с. р. о 3-тій пополудні. Прийдіть всі як оден до галі церковної, а кождий буде задоволений.

Стефан Савіцький, секр.

ПЕРЕПИСКА РЕДАКЦІЇ.

Дописуватель з Вилмінґтон, Дел. — Допись можемо лиш тоді помістити, як дописуватель подасть нам своє імя і скаже, що ручить за правдивість описаної події.

Ми імени дописувателя в ґазеті не подаємо, як він того не хоче, але мусимо мати його імя, щоби знати, чи вірити його дописі чи ні.

Михайло Клюсик, Сиракюз, Н. Й. — В попередньому числі „Свободи" (ч. 55. з 8. с. м.) ми відповіли одному читачеви, що не можемо помістити його старокраєвого листа з тої причини, що він не цікавий, на нашу гадку, для загалу читачів.

Ми сказали, що містимо тілько такі листи, в яких описано окремі події в названих місцевостях, або такі, в яких обговорюється справи, цікаві для усього загалу.

Коли той лист, який Ви одержали зі старого краю, описує які події, або своїм змістом є цікавий і важний для ширшого загалу читачів „Свободи", то пришліть нам, а ми його помістимо в ґазеті.

Загалом від дописий, листів чи статий ґазета вимагає, аби вони були цікаві не для одного або двох, але для тисячів. Бо як ґазета не містить річчи цікавих для всіх читачів, то вона їх кривдить.

В дописах, листах або і статтях мусять бути такі річи:

1. Час, коли яка подія сталася.
2. Місце, де вона сталася.
3. Опис мусить бути докладний, ясний, а притім конче правдивий і справедливий, навіть у відношенню до противника і ворога.
4. Предмет описаний, повинен бути цікавий для загалу читачів і по змозі описаний також цікаво. Той, що пише, знає, що його цікавить в ґазеті або в книжці, і пишучи повинен підбирати предмет і опис такий, який, на його гадку, цікавив би його, колиб йому другий його описував.
5. Длятого предмет описаний, повинен бути якійсь трохи особливійший.
6. Загально кажучи, ґазета мусить примінюватись до публичної опінії (громадської думки, думки громади), бо вона є висловом її. Таксамо і той, хто пише до ґазети, мусить також примінюватись до публичної опінії. Публична опінія — се збірна опінія нас всіх. До неї кождий може докинути свою гадку, але тільки така з них приймається або найде послух, яка буде тому загалови цікава і вартна.

В СПРАВІ ПОЛІТИЧНОЇ ОБОРОНИ ГАЛИЦЬКОЇ УКРАЇНИ.

ПОКЛИК ДО ВСІХ УКРАЇНСЬКИХ ГРОМАД, ТОВАРИСТВ І ГРОМАДЯН В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ.

На Зїзді Українського Народнього Комітету, який відбувся в Ню Йорку, в готелі Пенсилвенія, дня 1-го лютого, 1921, постановлено приступити до політичної оборони Галицької України в Америці й Европі.

З уваги, що тепер покищо одинокою загально-народньою українською орґанізацією в Злучених Державах є Український Народній Комітет, поручено переведеннє сеї акції йому, з тим, що коли би повстала нова орґанізація, то вона переняла би від нього і сю акцію і вела її далі.

Політична оборонна акція Галицької України, яку Зїзд У. Н. Комітету постановив, представляється так:

I.

1. Висланнє депутації до президента Воррена Дж. Гардинґа від імени всіх Українців в Злучених Державах, яка представила би їх домагання в справі Галицької України і української Буковини в осібному меморіялі.
2. Депутація вручила би президентови Гардинґови пропамятну книгу, зложену з протестів всіх українських товариств з усіх громад в Злучених Державах (з підписами і печатями кождого товариства).

II.

1. Петиції всіх українських громад, товариств і горожан до Конґресу Злучених Держав у Вашинґтоні, Д. К., в справі вислання слідчої комісії від Злучених Держав до Галичини, якої вони, згідно з теперішнім міжнародним становищем того краю, є співвласником; в справі інтервенції за усуненнєм польської окупації того краю; і в справі ратункової помочі для того краю (притім треба згадати, що теперішня американська ратункова акція в Галичині ведеться сторонничо в користь Польщі).
2. Українські громади, товариства і поодинокі горожани висилали би ті петиції просто до Конґресу і до сенаторів та конґресменів із своїх стейтів з домаганнєм, щоб вони внесли їх в Конґресі яко спільні резолюції.

III.

1. Висланнє пропамятної книги, подібної як до президента Гардинґа, яко збірного меморіялу всіх українських товариств з усіх українських громад в Злучених Державах, до Ґенерального Секретаріяту Ліґи Народів в Женеві, на руки ґенерального секретаря сера Ерика Дроммонда.
2. Висланнє окремих меморіялів від кождої української громади і кождого українського товариства зосібна на другу сесію Збору Ліґи Народів, яка зачнеться у вересні, 1921.

IV.

Зладженнє книжки про Східну Галичину, разом з Лемківщиною, і про українську Буковину в англійській і французькій мові від Українців в Америці для членів Збору Ліґи Народів в Женеві, яку рівночасно можна би розповсюдити і в Америці, в Канаді, в Англії, Франції та других краях.

З уваги, що нема тепер української орґанізації, котра мала би гроші на виконаннє сеї акції, Екзекутива У. Н. Комітету постановила віднестись отсею дорогою до всіх українських товариств в Злучених Державах з покликом, щоби покрили кошти зладження протестів і меморіялів жертвами від себе.

Екзекутива У. Н. К. відновить Інформаційне Бюро в Ню Йорку, яке займеться зладженнєм і переведеннєм цілої сеї акції політичної оборони нашого рідного краю, коли всі українські товариства, котрі хотять взяти участь в тій акції, пришлють найменьше по 10 долярів на сю ціль.

Гроші треба вислати сейчас на адресу касієра У. Н. Комітету д. Дмитра Андрейка, адресуючи: Mr. Dm. Andreyko, 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Інформаційне Бюро буде в домі У. Н. К. Його адреса така: Ukrainian Information Bureau, 30 E. Seventh St., New York City.

Воно вишле всі потрібні матеріяли лише тому товариству, котре тепер пришле 10 долярів.

Справи не можна проволікати, бо її треба сейчас зачати. Тож треба поспішитись. Українські товариства повинні сейчас вислати згадану суму, а по одержанню матеріялів поступити після вказівок, які одержать в окремих листах.

Сподіваємось, що не буде таких українських громад, товариств, або й громадян, котрі би відтягнулись від сеї акції, до якої взиває нас і старий край і широкий загал український на землі Вашинґтона.

Ню Йорк, Н. Й., 26. лютого, 1921.

ЗА УКР. НАРОДНІЙ КОМІТЕТ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ:

Володимир Лотоцький, голова; **о. Володимир Лотович,** заст. голови; **Іван Добрянський,** секретар; **Дмитро Андрейко,** касієр; **Евген Якубович,** член Управи.

ТЕОРІЯ ПОЛІТИКИ.

VII.

Капіталізм.

В чім лежить суть (основа, зміст) сучасного соціяльного питання? — В боротьбі між т. зв. капіталом а працею, то є в боротьбі між тими, що посідають середники продукції (землю, копальні, фабрики, зелізниці, гроші), а тими, хто має лише свою працю і працює на чужім.

Доки люде були поділені на „стани” та доки одні були вольні а другі невольні, доси невольні мусіли працювати на вольних (а бодай на їх часть: на шляхту!) по закону і примусово за дармо. Від коли всі стали рівні перед законом, нікого не можна приневолити до дармої праці, і кождий має свободу робити, де хоче і що хоче. Через то маси безземельних і малоземельних селян покинули село і пішли в місто, до фабрик та до копалень і т. п. Се, а також винахід парових машин, уможливило т. зв. **великий промисл.** Доки не було чимало вільних робучих рук, доси великі фабрики чи копальні були немислимі. Так само без парових машин. Знесеннє панщини на селах і заведеннє машин доконали отже революції (перевороту) в промислі, гірництві і комунікації. Се все сталося в Европі в часі від 1790 — 1850 року. Зновже витворeннє великого промислу зробило велику конкуренцію старосвіцькому, дрібному ремеслу. Дрібні шевці, кравці, шаповали, кушнірі, гончарі, ковалі і т. д. не могли робити так скоро, легко, тано і гарно, як великі машинові фабрики. Дрібні перевізники-балагули чи чумаки не могли перевозити набору такими масами і так скоро, як зелізниці. І тому всі ті дрібні ремісники чи підприємці мусіли загинути та вони самі, їх діти і їх челядники збільшили лише число **пролетаріяту** — то є людий, маючих лише свою працю на продаж. Отсей упадок ремесла доконався в XIX. столїттю, а в Галичині і Україні таки на наших ще очах. А чим більше ремесло падало, ріс великий промисл.

Який був наслідок того? — Такий, що мала жменя людий, т. зв. капіталістів, має в руках фобрики, машини і т. д., а великі маси пролетаріяту працюють в тих фабриках. **Таку систему народного господарства зовуть капіталізмом або капіталістичною системою** — тому, бо властителями середників продукції і керманичами продукції є грошевиті дуки-капіталісти. Натомісць т. зв. середна, найздоровійша кляса, зникла або підупала. Доки та середна кляса ще жила, доси в містах був спокій. Такий майстер, що мав всего кількох челядників, лекше міг з ними погодитись, ніж тепер фабрикант чи компанія, що має 20.000 робітників. До того той давний майстер був з тої самої кляси, що його челядники — нераз його сини. Як челядник вибув своє, то вженився — бувало — з донькою майстра та заложив свій варстат, до чого не треба було великих капіталів. Челядник з правила ставав сам майстром. Не таке діло з фабрикантом чи компанією, а робітниками. Фабрикант має мілїони або сотки тисяч маєтку та живе лише з великими богачами, такими, як він сам. Між ним а робітниками є соціяльна (суспільна) пропасть. Робітник не може, вибувши який час, стати фабрикантом, бо до сего треба чимало гроша. Робітник — з правила — остає до смерти робітником. Осьтак маємо тепер дві цілком окремі, соціяльні кляси: капіталістів і робітників — між тим, як в старосвіцькім ремеслі була лише одна кляса: дрібні продуценти, до котрих належали рівно майстри, як і їх сини-челядники.

Чим далі, тим великий промисл росте. Росте число пролетаріяту. В той спосіб ростуть дві ворожі собі сили. Бо **між капіталом а працею є боротьба.** — Чому? Бо капітал стараєсь знизити ціну праці, а праця стараєсь підвисшити свою вартість. Чим менша плата робітників, тим більші зиськи капіталістів. І навпаки. Се ясне. А чим більше капіталісти заробляють, тим росте капітал в їх руках; тим росте й пропасть між ними а пролетаріятом. Зачинається боротьба; страйки, локавти, розрухи, юнії, борба політична за вплив на законодавство у парляментах і т. д. **До заостреня причиняються часті т. зв. „крізи”** (переломи, пересилення). Фабриканти ніколи не можуть добре обчислити, скілько треба виробити яких виробів (продуктів), аби світ їх зужив. Як є т. зв. „попит” (через війну або иншу яку причину), вони кидаються закладати нові фабрики та продукувати більше. В результаті напродукують за богато. Тоді настає кріза. Вони зачинають зменшати продукцію, замикають чи зменшають фабрики. Настає „безробіттє”, а за тим голод, розрухи і т. д. Або знов кріза може повстати з того, що через якусь причину (прим. вибух чи скінченнє війни), одні т. зв. воєнні промисли занепадають, а нові ще не наладились. Настає знов кріза: безробіттє, голод, розрухи і т. д.

Отсе все й зовесь тепер соціяльна справа. Але в ній ходить не лише о зарібок і високість зарібку, але також о чимало инших справ, дотикаючих долі робітничої кляси, як приміром: забезпеченнє здоровля робітників, обезпеченнє їх від випадку, від хороби, на старість, на випадок несповібности до праці або безробіття і т. д. Ходить також о особисту свободу робітника: право розвязати контракт праці, відпочинок, можність образовання і т. п. Дальше ходить о т. зв. право коаліції то є право орґанізації і право змови робітників задля оборони їх інтересів проти капіталістичного визиску. Всі робітничі рухи починаються від тих домагань. Вкінци ходить о ще одно: о участь робітників у зарібку капіталіста-роботодавця чи компанії. Маєток капіталіста росте не лише його заходами, але й працею робітників. Тому справедливо є, щоби робітники мали участь в тім рості маєтку фабрики, щоби вони мали з того не лише свою плату, але й якийсь ще дохід. — Чим далі, то соціяльне питаннє стає більше остре, бо — як сказано — капітали ростуть, але росте та стає більше свідомим і пролетаріят. Росте отже соціяльна суперечка, боротьба двох кляс.

Як отсю борбу розвязати? Як зробити так, щоби її не було, то є, щоби всі люде були вдоволені? — Розуміеся, коли кажеся, щоби „всі були вдоволені”, то не розуміесь під тим такого ідеального ладу, деби кожен почувався наче в раю і нічого собі не бажав більше. Бо такий ідеальний лад є немислимий. Хочби чоловікови було найліпше, він все хоче зміни. В тім лежить та велика сила, що движе людство і не дає його заснути та замінитись в дрімуче багно. Такий лад, де кожен має всього „по самі вуха” та спочиває, кілько хоче, а робить, коли се йому сподобаєся, є лише в казці про „молоком і медом текучий край”, де плоти ковбасами (ще й з чісничком!) горожені. Але в життю такий ідеальний стан абсолютного вдоволення всіх і вся, є неможливий. Натомість можливе є те, щоби всі люде мали людське життє, щоби людий не визискувано, щоби оден не жив у розкошах просто з праці других, що бідують. **Се є можливе. А то тоді, коли змінимо чи поправимо соціяльний лад.**

(Дальше буде).

ПО ПОЛЬЩІ.

Польща — край сліз.

Фредерик Лібі, представитель Товариства Американських Приятелів, (себто релігійної секти так званих Квейкрів) котрий недавно вернув з Польщі, де він провадив запомогову акцію, каже, що Польща є дійсним краєм сліз та смутку. З усіх країв, увільнених підчас війни, Польща находиться в найгіршім положенню. Її існованнє загрожене Росією, її народ голодує, і хорує тифом, червінкою, холерою та другими пошесними хоробами. Народ не лише в голоді але й в холоді; не лише не має що їсти, але не має в що вбратися.

„Нарід здушений в хатинки та ями, живиться картофлями, капустою і чорним хлібом, котрий зроблений з усего, лиш не з муки. Діти зимою одіті в літнє убраннє, зроблене з бавовни; вони просто призначені з гори на те, щоби впасти жертвами ріжних хоріб, що бушують Польщею”.

Ще гірше живеться втікачам з Росії. Тисячі їх приходить з Росії, щоби найти свої господарства понищені до тла. Фредерик Лібі бачив їх і каже, що він ніколи не бачив ще такого жалісного виду. Без даху над головою бралися вони зимувати зиму, а коли їх хто питав, що вони думають робити, усе діставав одну відповідь: „Я не знаю”.

Життє польських втікачів з Росії.

Другий член сеї самої секти пише з Польщі до американських ґазет, як живуть втікачі з Росії. Він найшов по шестеро втікачів з усім своїм добром, зглочених в маленькій ямі, видовбаній в землі. Яма мала одинайцять стіп довжини, а девять стіп ширини. Муж та жінка копали другу яму коло горба; вони думали побільшити „свою хату”, викопавши яму в горбі та обгородивши її плотом, вимащеним глиною. Поки хата не була викінчена, вони спали на вільнім поли, на лютім морозі.

Польський конзулят признає, що в Польщі голод.

Нюйорський конзулят домагається від кождого, що хоче їхати до Польщі, щоби купив собі „Фуд дрефт”, виписаний на себе або на свою родину. Коли еміґранти обурюються на се зарядженнє, уважаючи се за нову польську драчу, урядники конзуляти викрикують: „А що будеш їсти, як приїдеш до Польщі? Та там нема досить їди для тих, що там є, а ти хочеш ще й то уменчати своїм приїздом”.

Замітний голос про Польщу.

Бувший італійський премієр міністрів Бранческо Нітті вислав до ґазети „Ню Йорк Американ” статтю про Німеччину і в тій справі говорить осьщо про Польщу:

„На початку европейської війни Росія була частю антанти. Центральні власти та Росія, на случай побіди, ніколи не булиб зреклися того, що вони здобули по столїттю підбоїв. Побіда котроїнебудь сторони не булаб довела до відбудовання розділеної межи три держави Польщі. Тимчасом сталося те, чого ніхто не міг предвидіти: упали центральні держави, але й упала також Росія. Польща, в наслідок тих непредвиджених подій, обєдналася немовби чудом.

„Але скоро по війні Польща упилася побідою: вона зажадала віддання теріторій, які не є польські, або навіть в більшости не є польські, і вона віддалася імперіялістичним мріям. Тепер, навіть по заключенню мира, вона далі воює з Росією; її однаково ненавидять Росія та Німеччина.

„Польща має під оружем армію, котра відай є чи не найбільша армія в світі, коли порівнати її теріоторію та її населенне. Її широкі імперіялістичні мрії сягають далеко, передовсім в напрямі України.

„Ті, що натерпілися так довго від заграничного панования, в день осягнення свободи легко самі піддаються манії великости та мріям про підбої”.

Розказавши далі імперіялістичні забаганки супроти Німеччини, Нітті завертає до її теперішнього внутрішного положення Польщі.

„Польща осягнула немовби чудом свою єдність. Але тепер вона бореся серед імперіялістичних мрій, недовіря своїх сусідів та економічної руїни. Кождий день примушує її приносити нові мілітарні жертви, з кождим днем її економічне положеннє стає щораз гірше та гірше”.

ВЕСНА.

Гарно птиці щебечуть,
Почули весноньку;
Ходить козак садочком,
Щепить яблінонбку.
Козак щепить яблінку
Й таку гадку має,
Щоб ся красно розвила,
Він собі бажає.
Щоб ся красно розвила,
Добрі плоди дала;
Не надармоб трудився
Душа-б радість мала.
Й ми Русини-Вкраїнці
Таку гадку маймо:
Як з весною зачнемо,
Хісна сподіваймось!

Troy, N. Y. **Стефанія Біндер.**

СТАРОКРАЄВІ ЛИСТИ.

Юрчак Іван, має лист від Нацьки Войців з Тиляви.

Кушпира Петро, має лист від Марії Кушпири з Сурохова, пов. Ярослав.

Баран Петро, лист від Нусі Баранівної, з Перемишля.

Павлик Микола, лист від Анастазії Стець, з Поршни.

Голоситись до адміністрації Свободи, надіславши почтові марки за 25 центів на покриття коштів.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

БОФАЛО, Н. Й. Братство св. О. Николая подає до відома своїм членам, що місячний мітінг відбудеться дня 13-го марта с. р. на галі парохіяльній під ч. 308, зараз по Службі Божій. На мітінг всі члени мають явитись, бо є важні справи до полагодження, а довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости; в противнім разі будуть суспендовані. — Е. Тимкович, секр.

НЕСКОГОНІНҐ, ПА. Повідомляється всі членів від. 231, що в неділю, дня 20. марта с. р. відбудеться мітінґ о годині 2-ій пополудни в домі В. Стромила на Ром стріт. Проситься всіх членів, щоби явились на мітінгу, бо є важні справи до розпорядження. Член, що неявиться на сей мітінг, заплатить кару 50 цнт., а урядник $1.00. — Ю. Литвинець, предс.; Р. Чолій, секр.; М. Кобінець, кас.

СТ. ЛУИС, МО. Братство св. Володимира Вел., від. 179, повідомляє своїх членів, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, дня 20. марта с. р. о годині 1-ій пополудни в Народнім Домі, з тої причини, що зараз по мітінгу має відбутись велике віче в справі голодуючих в старім краю. — М. Петрівський, предс.; В. Тустановський, кас.; М. Паращак, секр.

ЮНҐСТАВН, О. Бр. св. Івана Хрестителя, від. 230, подає до відомости своїм членам, що місячний мітінг відбудеться дня 13. марта с. р. в неділю о другій годині пополудни. Проситься всіх членів, аби прийшли на той мітінґ, бо є дуже важна справа до полагодження. Котрий член не явиться на мітінґ, то підлягає карі 50 цнт., а урядник $1.00. Отже браття, прийдіть на мітінґ і ту справу полагодимо, щоби не відкладати з місяця на місяць. — П. Луцко предс.; І. Гармич, секр.

РУДГЕЙВЕН, Н. Й. Тов. Вільна Україна, від. 200, повідомляє своїх членів, що мітінги будуть відбуватись на галі при 261 Beaufort Ave., в другу неділю по першім, о годині 3-ій пополудни. Сей мітінг випадає на 13. марта с. р. Проситься всіх членів, щоби явились на мітінг, бо є важні справи до полагодження. Заразом проситься приводити нових членів, щоби побільшити наш відділ, а їх родинам запевнити будучність. Уважайте, кілько то родин складає сердечну подяку У. Н. Союзови, що У. Н. С. опікується ними! Обовязком кождого Українця і кождої Українки належати до У. Н. Союза, аби родина їх була забезпечена. — М. Ворона, предс.; Н. Костів, секр.

БОРНСАЙД, ШКАГО, ІЛЛ. Уряд товариства св. Ап. Петра і Павла, від. 165, повідомляє всіх членів, що місячний мітінг відбудеться сего місяця в понеділок, дня 14. с. м. в галі парохіяльній, о годині 7-ій вечер. Кождий член має явитись на сей мітінг і вирівнати свій довг за рік 1920. Уряд буде поступати після постанов статута, отже остерігається, щоби члени не нарікали на уряд, як зістануть суспендовані. — І. Білас, предс.; Н. Гнатусько, кас.; П. Бабяк, секр.

ВЕСТ ПУЛМАН, ІЛЛ. Бр. св. Арх. Михаїла, від. 243, отсим повідомляє всіх своїх членів місцевих і позамісцевих, що квартальний мітінг відбудеться дня 12. с. м. в суботу вечер, в галі Т. Кіяновського під ч. 12057 S. Halsted St. Мітінг розпічнеться точно о годині 7-ій. На тім мітінгу кождий член мусить бути присутний, бо є богато важних справ до полагодження. Контрольна комісія має здати точний рахунок розходів і приходів за той квартал. Проситься кождого члена, котрий має залеглий довг, прийти і вирівнати, бо інакше буде суспендований, а опісля щоби не нарікали на урядників, що членів викидається з братства і з У. Н. Союза. Член, котрий не явиться, заплатить 50 цнт. кари, а урядник $1.00. Е. Нарійчук, предс.; С. Греденс, кас.; С. Микитюк, секр. фін.

ШИКАГО, ІЛЛ. Братство Рожд. Пр. Богородиці, від. 259, повідомляє всіх своїх членів, що квартальний мітінг, котрий мав відбутися в неділю 6-того марта, відложений на неділю 13-того марта с. р. Висше згаданий мітінг відбудеться в церковній галі на 4954 Поліна ул. Початок точно о годині 2-ій сполудня. На сей мітінг обовязком кождого члена явитися. Неявившийся член заплатить 50 цнт. кари. Околичні члени повинні явитись і вирівнати свої залеглости. С евідноситься і до поблизких членів, котрі довгують з попередних місяців, бо в противнім разі будуть суспендовані. Хто би з наших родимців хотів приступити до нашого відділу, то може зголоситись до секретаря сего відділу перед або на мітінгу або і по мітінгу аж до 20-го сего місяця. Його адреса: 5221 So. Lincoln St. — Е. Скородинський, секр.

ЕЛИЗАБЕТПОРТ, Н. ДЖ. Товариство „Запорожська Січ", від. 234, повідомляє своїх членів місцевих і позамісцевих, що квартальний мітінг відбудеться в неділю, дня 13. марта с. р. точно о годині 2-ій сполудня у галі Летвина під числом 152 Фронт стріт. Кождий член повинен явитись на сей мітінг, бо є важні справи до полагодження. Ті, котрі довгують, нехай прийдуть і вирівнають свої довги, бо в противнім разі будуть суспендовані. — К. Пілат, предс.; Я. Красновський, кас.; А. Лукасевич, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. Тов. „Згода", від. 62, повідоляє свої членів, що місячний мітінг відбудеться дня 13. марта с. р. у неділю пополудни о 3. годині під числом 6177 Гленмор Евеню, Вест Филаделфія. Проситься членів, щоби всі явились, бо є дуже важні справи до полагодження. Член, що не явиться і не передасть своєї вкладки, буде виключений із Союза і з товариства, бо товариська каса не закладає за члена. — Ю. Бліар, секр.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. Мітінг товариства „Українська Січ", від 182, відбудеться дня 13. марта с. р., в неділю, пополудни точно о 3. годині в галі церковній. Проситься всіх членів, щоби явились точно на той мітінг, бо є важні справи до полагодження. Котрий член не явиться, буде караний після статута. Будеться також приймати нових членів як до Січи так і до У. Н. Союза. Вступ після статута. — М. Пипюк, секр.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ

Оголошення женитьби не приймається. — За оголошення пошукувань платиться 10 центів за стрічку (5 слів) за одно поміщення, за більше разів даєсь відповідний опуст. Дворазове оголошення з 5 стрічок $1.00.

ПОШУКУЮ совісної господині до обслуги і варення в бордінг-гавзі, де мешкає кілька осіб; в спокійнім домашнім життю. Вік відповідний до заняття. Зголошення прошу писати до: MIRON KUPYCZ, Box 186, Franklin Furnace, N. J. 55-6

Пошукую ПЕТРА КЕРКЕРИ у відомій йому справі. Він скрився і не дає про себе нікому знати. Хто мені дасть знати, де він перебуває, сей дістане $25.00 нагороди. Прошу писати на адресу: JULIA GUTY, 105 North 9th St., Brooklyn, N. Y. 56-57

Де є **ІВАН і АННА ГНАТІВ,** обоє з Хмелівки, теребовельського повіту, З. У. Н. Р. Пошукує їх брат Микола, котрого адреса звучить: Nicola Hnativ, Ukrainska Brigada, 1. Kurin, Bulavna Sotnia, Barak 10. Liberec, Czecho Slovenska Republica.

Де є **ТЕКЛЯ ПОДВІРНА, замужна Богуцька,** і **МАРІЯ ПОДВІРНА, замужна Ковальська,** родом з Лагодова, перемишлянського повіту, З. У. Н. Р. Пошукує їх брат: Михайло Подвірний, Лагодів, пов. Перемишляни, Східна Галичина.

Де є **ГОНОРАТА ГУК-МАТУСЕВИЧ,** з дому Окопна, дочка Марії і Михайла; перед війною находилась у Мідленд, Пенсилвенія. Пошукує її брат Йосиф Гук, Ukrainska Brigada, II. Polk, I. Kurin, III. Sotnia, Nemecke Jablonne, Czechoslovak Republic.

Де є **АННА ЛУЧКА,** з дому Гуц, родом з Нагірянки, бучацького повіту, З. У. Н. Република. Перед війною находилась в Ню Йорку. Пошукує її брат Максим Легкий, Ukrainska Brigada, II. Polk, I. Kurin, II. Sotnia, Nemecke Jablonne, Czechoslovak Republic.

Де є **ІВАН ҐЕРИЛЮК,** родом з Раковчика, біля Коломиї, або хто знав би про його побут і адресу, зволить повідомити адміністрацію Свободи в його важній родинній справі.

ПОТРЕБА сейчас фахового бучера з мовою українською, місце стале, в Jersey City. Платня залежна від умови. Писати листи на адресу: A. A., c/o "Svoboda", 83 Grand St., Jersey City, N. J. 55-57

ПОТРЕБА мужеського кравця при костюмерській роботі. Платня після умови. Зголоситись до: A. PASICHNYK, 513 E. 16th Street, New York, N. Y. 54-6

КОЛИ потребуєте доброї барберської машинки до стриження волося, то зайдіть особисто або пишіть. Найліпша машинка коштує $5.75, ножиці $1.75, гребінь 30 ц. Адресуйте: 53-6
HARRY MYSYSHYN,
2403 W. 3rd St., Chester, Pa.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА".

ТЕАТРАЛЬНІ ПРЕДСТАВЛЕННЯ

(В сій рубриці містимо оголошення театральних представлень, концертів і забав, не подаючи у них точок програми, імен осіб беручих участь і без довших поклоиків).

Ціна одної стрічки 10 центів.

CLIFTON, PASSAIC, N. J.

З нагоди заснования Аматорського Кружка з членів Товариства Українська Згода і Українська Січ в Кліфтон, Н. Дж., відограється перше театральне представлення **„В НЕВОЛІ ТЕМНОТИ"**, комедія в 3-ох діях з співами **в суботу, 12. марта 1921,** в гали Серваса, 132 Lake Ave., Clifton, N. J. Початок точно о годині 7.30 вечером. Вступ 50 і 35 центів. Режісер: Д. Лещишин. Дірігент: С. Ціміхуд. 51-56

S. S. PITTSBURGH, PA.

В неділю, дня 13. марця 1921 р., о годині 7-ій вечером, в парохіяльній гали при 7-ій улици в S. S. Pittsburgh, Pa., відограється одну з найкрасших комедій **ПАН ШТУКАРЕВИЧ** або **ОКАЗІЯ ЯКОЇ НЕ БУВАЛО,** сільські сцени на 2 дії і 4 відміни зі співами і танцями.

Хто з Родимців бажає розвеселити душу і насміятися до схочу, хай приходить на представлення „Пана Штукаревича". С. Ягелло, режісер. 56-8

WOONSOCKET, R. I.

Заходом **Тов. Співацький Боян,** при читальни „Просвіти", пораз перший відограється театральне представлене **„ПОВЕРНУВ З СИБІРУ"**, драма в 5-ох діях, **в суботу, 12. марця 1921 р** на гали Lyceum Hall, під ч. 16 Main St. Початок тої штуки о годині 6-ій пополудни. Проситься всіх місцевих і позамісцевих Українців прийти на се представлення, бо ця штука є тут перший раз грана. Режісер місцевий дякоучитель Ігнатій Кравець. За повне вдоволенне ручить
56 КОМІТЕТ.

CARTERET і CHROME, N. J.

Товариство Співацьке „Боян" відограє пораз другий **МАТИ НАЙМИЧКА,** драму в 4-ох актах, **в неділю, дня 13. марта 1921 р.,** в гали церковній під ч. 645 Rahway Ave., в Картерет, Н. Дж. Початок точно о годині 6.30 вечером. Вступ 35 цнт. 56-58

ROCHESTER, N. Y.

Запрошується всіх Рочестерських Українців на **БАЛЬ,** який відбудеться **заходом Кооперативи в суботу, 12. марта в гали Просвітного Кружка.**

Буде ріжнородна забава. Музику замовлено добру, яка буде грати спеціяльні танці. Взагалі комітет зробив всі приготовання, щоби той баль вийшов як найліпше. Вступ 15 цнт.
56 КОМІТЕТ.

ПИШІТЬ ПО НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК НА АДРЕСУ:
"SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.